

اریک فروم، ش.ت.س. سوزوکی، ریچارد تی. هارتینو

روانکاوی و شن بودیسم

ترجمه‌ی نصرالله غفاری

- خطابه‌هایی بر شن بودیسم
- روان‌کاوی و شن بودیسم
- وضعیت انسانی و شن بودیسم

چاپ سوم

سرناسه	فروم، اریک، ۱۹۰۰ - ۱۹۸۰ م.
عنوان و نام پدیدآور	Fromm, Erich
مشخصات نشر	روانکاوی و ذن بودیسم تهران: بهجت، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری	۲۴۸ ص. ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	978-600-338-025-7
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبای مختصر
یادداشت	فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nli.ir قابل دسترسی است
یادداشت	عنوان اصلی: Zen Buddhism and Psychoanalysis
یادداشت	نمایه
شناسه افزوده	سوزوکی، دایستز تیتارو، ۱۸۷۰ - ۱۹۶۶ م.
شناسه افزوده	Suzuki, Daisetz Teitaro
شناسه افزوده	دی مارتینو، ریچارد
شناسه افزوده	DeMartino, Richard
شناسه افزوده	غفاری، نصرالله، ۱۳۲۲ -
شماره کتابشناسی ملی	۳۸۴۲۷۳۰

300book

انتشارات بهجت

روانکاوی و ذن بودیسم

نویسنده:	اریک فروم
مترجم:	نصرالله غفاری
ویراستار:	عوض لطیفی
چاپ:	گلشن سبز
چاپ سوم:	۱۳۹۴
شمارگان:	۱۰۰۰ جلد
قیمت:	۱۸۰۰۰ تومان
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۳۳۸-۰۲۵-۷

حق چاپ محفوظ است.

انتشارات بهجت

تهران، خیابان ولیعصر، درواهی یوسف‌آباد، شماره ۱۹۷۸، تلفن: ۸۸۹۶۷۱۷۶، دورنگار: ۸۸۹۵۷۱۷۶

دفتر توزیع و فروش انتشارات بهجت

تهران، خیابان میرزای شیرازی، شماره ۱۶۲، تلفن: ۸۸۸۹۹۰۰۷، دورنگار: ۸۸۹۴۱۱۴۶

www.behjatpublication.com
info@behjatpublication.com

فهرست

۵	مقدمه مترجم
۱۵	مقدمه مؤلف
۱۷	خطابه‌هایی بر ذن بودیسم
	«د.تی. سوزوکی»
۱۹	۱- شرق و غرب
۳۳	۲- ناخودآگاه در ذن بودیسم
۴۰	۳- منظور از هترمند بودن چیست؟
۵۳	۴- مفهوم نفس در ذن بودیسم
۶۷	۵- درک حقیقی چیست؟
۸۰	۶- کوان
۱۰۰	۷- پنج مرحله
۱۲۳	روان‌کاوی و ذن بودیسم
	«اریک فروم»
۱۲۷	۱- بحران معنوی امروز و نقش روان‌کاوی
۱۳۱	۲- ارزش‌ها و اهداف در مفاهیم روان‌کاوی فروید
۱۳۹	۳- طبیعت تندرستی، تکامل روانی انسان

- ۱۵۱ ۴- طبیعت خودآگاهی، سرکوبی و سرکوب‌زایی
- ۱۷۵ ۵- اصول ذن بودیسم
- ۱۸۶ ۶- سرکوب‌زدایی و اشراق
- ۲۱۱ وضعیت انسانی و ذن بودیسم
«ریچارد دی‌مارتینو»

30book

به نام خدا

مقدمه مترجم

کتاب حاضر، مجموعه خطابه‌های منتقدانه و تحلیل‌گرانهٔ اریک فروم، د.تی سوزوکی و ریچارد دی‌مارتینو پیرامون روان‌کاوی و ذن بودیسم و مباحثی در احوال خصوصی و اجتماعی انسان معاصر از دیدگاه مکاتب روان‌شناسی و ذن بودیسم است.

بانیان شناخت رابطه و تطبیق این دو مکتب متفاوت شرق و غرب، نخست روان‌کاوانی چون یونگ و هورنای بودند. سپس اریک فروم و دیگر روان‌کاوان غربی علاقه و تشابهات فزاینده‌ای میان ذن بودیسم و روان‌کاوی یافتند.

اریک فروم در خطابهٔ خود بر این اعتقاد است که «روان‌کاوی فروید» خلاف آنچه تاکنون باور شده - تفکری ورای موضوع «مرض» و «درمان» و به‌واقع طریقی به‌سوی رستگاری است. این نظریه، نگرشی نوین به علم روان‌کاوی و ارتباط آن با ذن بودیسم است. رهایی انسان از نیروهای بازدارندهٔ درونی و نیل به رستگاری، هدف و وجوه اشتراک این دو مکتب یکتای شرق و غرب است.

توجه و علاقه‌ی روان‌کاوان و دیگر اندیشمندان غربی به ذن بودیسم، به‌واقع چاره‌یابی و مقابله‌ای است با بحران روحی و معنوی که غرب در آن گرفتار آمده است. بحرانی که به نام‌های بی‌قراری، خودبیگانگی،

بن‌بست روحی و مرض قرن توصیف شده و علائم گوناگون آن به‌ویژه پس از جنگ جهانی دوم بروز نمود.

انگیزهٔ خطابه‌های اریک فروم، دکتر سوزوکی و دی‌مارتینو بیان این مهم است که تاریخ آدمی داستان تلاش به‌سوی آزادی و رستگاری و در عبارات روان‌کاوانه، تلاش به‌سوی یگانگی با خود و هستی خود و در مکتب اشراق، به‌مفهوم بازیافتن هویت خدایی خویش و خداگونه شدن است. عایت راستین آدمی که تاکنون کوشش اصلی او و تا تحقق عینی، محور وجودی و حقیقی حرکت او خواهد بود و اینکه انسان در رهگذر هستی همهٔ پدیده‌های ممکن را تجربه می‌کند و برای تحقق هدف وجودی خویش به‌کار می‌گیرد. در این مسیر پدیده‌ها دیگرگون می‌شوند و گه‌گاه رنگ امید یا مذلت به‌خود می‌گیرند. از نوع عجیب این پدیده‌ها، ماشین است که تاکنون ماجراها آفریده و می‌رود تا به جای امید، به‌صورت عاملی بازدارنده و تهدیدی جدی علیه موجودیت انسان درآید.

گویندگان خطابه‌های این نوشتار، ماشین را عامل درهم‌پاشیدگی روحی و معنی انسان معاصر و مانع اساسی و سد راه خیزش او به سوی آزادی و رستگاری می‌دانند. از آنجا که این خطابه‌ها برای روان‌شناسان آشنا به مسائل و تأثیرات ماشین مطرح شده است، در اینجا برای آشنایی بیشتر خواننده با مباحث و درک بهتر نکات این نوشتار در دو بخش نخست تاریخچه و تأثیرات ورود ماشین به‌زندگی خصوصی و اجتماعی انسان و در بخش دیگر پاسخ‌های ارائه شده به مشکل فوق را از دیدگاه‌های خاص روان‌کاوی و ذن بودیسم مورد بررسی قرار می‌دهیم.

از منظر ذن و بنابر سخن دکتر سوزوکی، ماشین و انسان دو پدیدهٔ متضادند و به‌واسطهٔ همین تضاد، غرب در گیرودار یک تنش عظیم روانی است. سوزوکی در خطابهٔ خود هشدار می‌دهد که: در جوامع مکانیزه و صنعتی شدهٔ غرب، ماشین تمامی ارزش‌ها شده و انسان به بندگی ماشین

تنزل یافته است. سوزوکی بابت خود فراموشی نیروها و استعداد‌های درونی انسان و از بیگانگی انسان با خود و طبیعت، اندیشناک است. او مشکل روحی و معنوی انسان معاصر را تجزیه و تحلیل می‌کند و پاسخ مکتب ذن را ارائه می‌دهد.

بیماری انسان معاصر به تشخیص اریک فروم به سبب اشاعه و حاکمیت ارزش‌های ماشینی و فراموشی ارزش‌های انسانی است که در این فرآیند، انسان به یک «شیء» تنزل یافته است. ارزش‌های ماشینی موجب شده‌اند که کیفیت انسانی از روابط انسان‌ها رخت بر بندد و در این رابطه همه برای یکدیگر به شکل ابزاری برای برآوردن امیال مادی درآیند. نظریه‌های مذکور واقعیتی تلخ، اما حقیقت است که انسان در تلاش به سوی آزادی، به بیراهه‌ای خطرناک افتاده است. بیراهه‌ای که به فریب پیشرفت ماشین، بانی دو جنگ فلاکت‌بار جهانی شد. مسئله این است که چگونه انسان به این بیراهه نیستی‌ساز افتاد و در این بیراهه، سرنوشت او به کجا خواهد انجامید؟ پرسش درست این است که چرا پدیده امیدبخش و کارآمدی چون ماشین نه تنها بانی یگانگی و رستگاری آدمی نشد که انسان را از هر زمان دیگر با خود و هستی خود بیگانه و واژه نموده است؟ تاریخ رسمی ورود ماشین به زندگی فردی و اجتماعی انسان، سال ۱۷۶۹ میلادی، تاریخ ثبت ماشین بخار است. اما تاریخ جهش بزرگ با دستاوردهای بنیانی اقتصادی و سیاسی سال ۱۸۷۰، تاریخ انقلاب صنعتی است که در انگلیس آغاز شد و در آلمان و آمریکا ادامه یافت. اخبار اختراعاتی چون ماشین‌های بخار و ریسندگی امیدوی فزاینده در دل انسان‌های خسته از پتک آهنین و خیش برای گسستن زنجیرها و سدها درآفکند. در دوره‌ای بالنسبه کوتاه، کارخانجات و کارگاه‌های بیشماری یکی پس از دیگری خلق شدند و اخبار معجزات و شعارهای رفاه، بهداشت و آموزش همگانی بس فریبنده بود. صدای گوش‌خراش و دود

کثیف کارخانجات آرام‌بخش‌تر از هوای پاک و نوای آبشار کوهساران شد. مبلغین انقلاب صنعتی، بشر را به مدینه فاضله عاری از ظلم و ستم و نابرابری نوید می‌دادند.

هجوم به شهرها آغاز و همراه با دستاوردهای ماشینی و شعارهای اجتماعی، شتاب به سوی جامعه ماشینی، تندتر و تندتر شد. توجه تنها به ماشین و آینده ساخته و پرداخته او معطوف شد. پیشرفت سریع علوم و صنعت چهارچوب خشک عقاید کهن را خرد و متلاشی ساخت. این تغییر و تحولات بی‌سابقه که در همه ابعاد اجتماع پدید آمده بود سبب گردید کلیه آثار تمدن عهد عتیق - به بهانه سد راه خیزش عظیم یک‌باره حذف و طرد گردند.

دور، تنها دور ماشین و اخبار هیجان‌آور و امیدبخش او بود. با بهبود سریع تجارت، شهرها رنگ دیگری پذیرفتند. زرق و برق ماشین بر در و دیوار، شادی و هیجان وصف‌ناپذیری می‌پاشید و همه مست از ثروت بادآورده گویی در جشن بزرگ سعادت به پایکوبی و رقص و شادمانی مشغول بودند و ملامت از شادی و هیجان ندای پیش به سوی آینده روشن و طلایی در دادند که ناگه تمامی فلات قاره به پرتگاه مخوف جنگ جهانگیر اول، در سال ۱۹۱۴ سقوط می‌کند. در این سقوط و هبوط، میلیون‌ها انسان به فجیع‌ترین شیوه‌های ممکن نابود گشتند. شهرهای آباد، کارخانجات، مزارع و جنگل‌های سرسبز در آتش سوختند و تلی از خاکستر و ویرانه برجای ماند. جنبش‌های مردمی و فریاد اندیشمندان دلسوخته در لابه‌لای هیجان و غوغای دیوانه‌وار انقلاب صنعتی گم شد و نتوانست مانع این فاجعه عظیم شود.

به‌راستی انسان را فریفتند. فریب بزرگ این بود که آنچه ساده‌لوحانه، پیشرفت و توسعه نام می‌گرفت، به‌واقع جدال و رقابت میان صاحبان قدرت بوده و هست. قشر زورمدار و تشکیلات زورمداری که از این فلاکت

جان سالم به در برده بود به تکاپو افتاد و با تبلیغی که در همه بخش‌های زندگی رسوخ یافته بود رنگ فراموشی و تحمیق بر جنایات خود پاشید و دگربار از معجزات ماشین سخن راند و انسان را بدین پندار مخوف دلخوش ساخت که تنها ماشین رهگشاست. باز مردم نابخردانه شاد و امیدوار شدند و هوش و وجدان خویش را به دست عیاران قدرت سپردند و دور باطل، سریع‌تر از پیش، دگربار آغاز شد. نوسازی شهرها و صنایع با سرعت سرسام‌آوری به پیش تاخت و ماشین همه را مسخ خویش ساخت و ارزش و قدرت ماشین به جای استعدادهای درونی وجدان و وظیفه‌انسانی استقرار یافت و این چنین آدمیان به‌تصور تبعیت از پدیده‌ای حقیقی، ناخواسته و نادانسته دگربار ابزار مقاصد زورمداران شدند.

تحولات صنعتی، سریع‌تر از گذشته به پیش رفت و زرق و برق ماشین چشم و گوش وجدان‌ها را کور ساخت و همه تسلیم جادوی ماشین شدند و شادی و رفاه و امید کاذب دگرباره فراگیر شد... که انفجاری مهیب‌تر از پیش بار دیگر رخ داد و این بار جنگ جهانی دوم، ۸۰ میلیون انسان بی‌گناه و ده‌ها کشور و هزاران شهر را در کام خود بلعید. انسان به اصطلاح متمدن غربی، درنده‌تر از حیوانات گرسنه در جهنمی از آتش و خون کمر همت به نیستی هموعان خود و دستاوردهای انقلاب صنعتی بست.

درهم‌پاشیدگی روان انسان معاصر به عبارات روان‌کاوانه در مقاله‌ای به قلم فروید اینگونه بیان شد که: «سائقه مخرب در هر موجود زنده‌ای فعالیت می‌کند و می‌کوشد تا تباهی به‌بار آورد و حیات را به‌وضع ابتدایی آن متحول کند که به‌حق می‌توان آن را سائقه مرگ خواند. حال آنکه سوائق عشقی برای استمرار حیات در تکاپو و تلاشند. پس باید برای جلوگیری از رشد سوائق تخریبی، سوائق عشقی را مجال تجلی داد.»

ISBN: 978-600-336-025-7

STUDIO HARBY

ERICH FROMM
D.T. SUZUKI
RICHARD DE MARTINO

Psychoanalysis and Zen Buddhism

www.behjatpublication.com
info@behjatpublication.com

انتشارات بهجت